

ESTUDIS PER CORRESPONDÈNCIA

(Conte negre)

-I darrera aquesta porta, què hi ha? -va preguntar l'inspector que revisava tota la casa.

Mentre ho deia, provava de girar el pom, però aquest no cedia. La neboda soltera, puntal d'allò que quedava de la família (una prova vivent d'extinció progressiva), va provar d'aturar-li el gest.

-No ho intenti pas! -digué-. Aquesta és l'habitació de la tieta Emília.

-I què? Ho he de veure tot...

-Doncs això ho haurà de passar per alt, perquè a la tieta Emília no se la pot molestar per cap motiu. Ja fa cinc anys que viu tancada aquí, amb pany i clau, i ni tan sols no pot suportar l'entrada de la llum. ¿No s'ha fixat que hi ha dues finestres que donen al jardí i les tenim tancades?

-Sí. La meva feina és fixar-me en tot, però el detall de les finestres closes no constitueix un fet especialment insòlit...

-En aquest cas, sí. Són les de la cambra de la tieta i, tal com he intentat de fer-li entendre, fa cinc anys que es nega a qualsevol contacte exterior. ¿Em creurà si li dic que fa cinc anys que no li hem vist la cara?

-Em costaria molt... Si aquest fos el cas, em permetria de preguntar-li com ho saben, que és aquí dins. Vull dir: com ho saben que és "ella"?

-Pels crits. Té un caràcter molt fort...

-Però bé que deu baixar al menjador per tal d'alimentar-se.

-No! L'hi portem els àpats aquí. Veu aquest espiell? Bé, no és un espiell, sinó més aviat un torn com aquells que hi havia a les cases de misericòrdia, i perdoni l'expressió. Ens serveix per passar-li tot el que necessita, a part del menjar. Per cert que de gana no n'hi falta pas, sembla que mengi per dos...

L'inspector es va passar la mà pels cabells, un gest que li

.2.

era propi quan començava a posar-se nerviós. "Miri, senyoreta", digué, "en la meva professió hem de fugir per força dels romanços. Faci el favor d'obrir immediatament la porta!".

-Me'n guardaré com d'escaldar-me. Si li sembla i es vol tranquil·litzar una mica, podríem tornar a la sala i li explicaré la història. Si després resulta que no ho veu prou clar, sempre hi serà a temps d'armar l'escàndol. Però procuri saber abans de què va, home!

"Potser sí", va pensar l'inspector. "Qui sap si aquesta ble-da em dirà alguna cosa interessant..."

-Anem.

-Anem-hi.

Un cop a la sala, la neboda va emprendre de seguida el fil de la conversa.

-Miri -digué-: fa cinc anys que la tieta Emília es va enamorar de l'Oriol, que és l'hereu de la casa gran que hi ha tocar d'aquí. Ja l'ha vista, oi?

-Sí.

-Doncs això. La família de l'Oriol i la nostra no es poden veure, des de fa ben bé dues generacions. La culpa la té un camp d'ordi fronterer entre les dues propietats. Jo (és una opinió meva) crec que el camp no és res de l'altre món. Però l'amor propi no té entranyes. M'entén? Se'l disputen, i fins i tot hi ha hagut alguna escopetada. Per favor no en faci ús, eh? Al capdavant, una mica d'estrèpit de no res, perdigons perduts al buit... Bé, allò que deia: l'Oriol també semblava encapritxat i no cal que li digui com es van posar les dues famílies. "Prou!" va cridar l'oncle (que, com ja sap, és el pare de la tieta). "M'estimo més difunta que mal casada!". I la tieta, amb els ulls fora del cap, encara va alçar més la veu i digué: "Doncs jo no, pel compte que em té!" Va ésser horrorós. D'altra banda, el pare de l'Oriol va empaïtar el noi per tota la seva finca, brandant una força, i no m'ex-

.3.

plico com no va passar una desgràcia. Ara: l'Oriol va desaparèixer. Hi ha qui diu que se'n va anar a Amèrica i d'altres opinen que es va suïcidar, però el cert és que mai no s'ha trobat cap cadàver, i vostè ja sap que la justícia, sense difunt a la vista, no queda satisfeta. I tampoc no ha arribat mai carta de fora... L'altre rumor (que si el seu pare el va matar i llençà el cos a la sèquia) no té fonament, perquè el pare de l'Oriol és bèstia, però no tant. La tia Emília, amb un posat que feia basarda, va dir que ja en tenia prou i que plegava. Que es tancaria a la seva habitació i que no volia veure la llum de l'aire lliure ni la cara de ningú de nosaltres. I tal dit, tal fet, ja ho veu... Jo, si m'hagués de creure a mi, li aconsellaria que no s'hi fiqui. Cregui'm. Ho acabaria d'endanyar. I, a més, ja ens hi hem acostumat, sap? Val més deixar-ho com està.

L'inspector, que en dues o tres ocasions havia fet el gest d'entrar a la conversa (sense aconseguir-ho), va aprofitar l'instant que la neboda reprenia el bleix per dir:

-Passa que jo sóc el representant d'aquesta justícia que no ha quedat del tot contenta. Ha sorgit un problema de papers que requereix una revisió del cas. Jo sóc gent manada i he de revisar la casa de dalt a baix. Si la tia Emília no m'obre, tiraré la porta a terra...

-Vostè sol?

-No. Hi ha dos agents al jardí que només esperen les meves ordres. Farem les tres trucades de rigor i, si no hi ha resposta satisfactòria, procediré en conseqüència.

-L'oncle Maties és a Puigcerdà en viatge de negocis, i no crec que en absència de l'amo de la propietat vostè tingui el dret de trencar res.

-El tinc. Porto els documents legals que ho acrediten. De manera que ja em permetrà que faci les tres trucades.

.4.

-Que consti que jo ja l'he avisat -respongué la neboda.

I adoptà un posat de paciència mal continguda, una expressió que no era ben bé mofeta, però poc se n'hi faltava. L'inspector, solemne, va fer la primera trucada amb el puny clos, sense resultats dignes de ressenya. Tot seguit, amb espais do-sificats, va fer la segona i la tercera. A cada interval, hi afegia les comminacions preceptives: "Obri en nom de la llei!". Però res. Es produí una espera tensa, i l'inspector, ben bé per-què sí, o per fer temps, preguntà a la neboda:

-Vostè, si no m'erro, és cosina de la tieta Emília. Per què li diu tieta?

-Coses de família. Ella és més gran que jo. Els meus pa-res van morir en un accident de torrentada i de tartana, quan jo era molt petita. L'oncle Maties, vidu de poc, em va recollir. L'Emília actuava una mica de mestressa -és allò de posar-hi el coll i cobrir baixes-, i dir-li mare era massa i cosina sembla-va poc. De manera que em va quedar com a tieta. Però estigui pel que fa, home!

Impulsat per aquestes paraules, o potser perquè ja en te-nia prou, l'inspector va donar una puntada de peu a la porta. I aleshores sí, es va sentir una veu irada que provenia de dins:

-Fora d'aquí, voltors, deixeu-me tranquil·la!

"És ella?" va preguntar el representant de la justícia.

-És clar que sí! Qui vol que sigui?

A cau d'orella, l'inspector interrogà la presumpta neboda, en el sentit de voler saber si la reclosa voluntària era senyo-ra o senyoreta.

-I això què hi fa, ara? Vostè ensorri la porta, que és el que ens ha promès...

Se la veia il·lusionada amb el trasbals en perspectiva i l'amoïnaven les dilacions. Era una actitud que obligava, i l'ins-pector, pausadament però decidit, va abocar-se a la finestra del replà que donava al jardí (l'edifici tenia planta baixa i un pis,

.5.

si no hi comptem les golfes). Va alçar el braç, amb un simple gest sense el suport de la paraula, i els dos agents que feien guàrdia van pujar de seguida.

-Derroqueu la porta! -va manar-los el seu superior.

Un dels dos homes era quadrat, massís, s'endevinava que el seu aspecte físic li havia valgut la professió que exercia. Reculà fins a la paret contrària, per prendre embranzida, i escometé la porta com una bala. A les pel·lícules, una operació d'aquesta mena sol tenir èxit, però la vida real té unes altres exigències. L'agent va topar amb la sòlida matèria, sortí rebotat i caigué d'esquena. Es queixava de l'espatlla dreta, deia que era segur que s'havia trencat alguna cosa i va remugar criticant una feina mal pagada que, a més, podia deixar baldat per tota la vida. "Tu calla i aixeca't, fardassa!", va ordenar-li l'inspector.

-Si s'haguessin pres la molèstia de consultar-m'ho -digué la neboda- els hauria explicat que es tracta d'una porta de roure que té, pel cap baix, tres gruixos de dit i l'aguanten quatre frontisses fermes. El pany també és de tota confiança...

Es va mirar el policia lesionat i afegí:

-Vostè m'haurà de perdonar, però només puc oferir-li aigua timolada.

L'inspector, que estava alteradíssim, va contemplar l'entorn amb una mirada d'emergència, desesperada, d'aquelles que busquen un clau roent per salvar-se. En un racó del replà hi havia una columna de pedra, amb capitell corinti i basament dòric, que servia de peanya a una estatueta reproductora de l'obra clàssica que representa un nen que es vol treure una espina del peu.

-Això! -cridà l'inspector-. Som-hi!

Van treure l'escultura i la deixaren a terra. Entre tots tres, o dos i mig perquè a l'agent ferit tan sols li havia quedat un braç relativament útil, van agafar la columna i l'utilitzaren a manera d'ariet contra la porta.

.6.

A cada cop, semblava que retrunyís tota la casa. Saltaven estelles i trossos de pedra i, per vibració, va començar a escantellar-se la motllura de guix que decorava el sostre.

"Ai, ai! Quan l'oncle Maties ho vegi!", botzinava la neboda. La tieta Emília, de dins estant, no parava de despotricar. Trobava la manera de fer sentir els seus esgarips enmig del soroll i els seus insults encara excitaven més els atacants. Els quals, val a dir-ho, també eren de carn i ossos i, a més, picaven fort però sense convicció moral, com si es limitessin a complir cegament un deure desagradable.

-Descansem una mica -digué l'inspector-. La veritat és que abans construïen amb més solidesa que no pas ara.

Van estintolar la columna contra el mur i ells mateixos buscaren recolzament en les parets. Se'ls veia entresuats, perplejos, amb moltes ganes d'acabar i poques de continuar.

-Vol dir que ho poden fer, tot això? No se la carregaran? -va preguntar la neboda.

-Hi ha en joc la desaparició d'una persona, senyoreta -respongué el comissari-. Aquests casos, quan reviuem pels motius que siguin, sempre porten cua embrollada.

Des de la planta baixa, on s'havien agrupat la governanta i dues minyones, se sentí una veu esverada que deia: "Vol que avisem el sometent, senyoreta?"

-Només ens faltarien aquests! -rondinà l'inspector.

Com si la possibilitat de noves complicacions l'esperonés, reprengué coratge i afegí:

-Apa, bah! Tornem-hi!

Ja es disposaven a agafar novament la columna, quan es produí un canvi teatral, de gran expectació.

-No cal, no cal! -digué la tieta Emília amb una veu filtrada per la porta de roure-. Bàrbars, salvatges, gran mal us en feu d'acorrallar # una pobra dona indefensa. Ja us obriré a les bones...

.7.

La tombada de situació era de les grosses. Els policies es miraven els uns als altres, sense saber quina cara fer-hi, i la neboda va deixar caure la mandíbula inferior, esbatanant la boca com a màxima expressió de sorpresa.

Es va sentir la fressa d'un passador, el clic d'un cadenat i el xerric d'una clau i d'un pany que feia anys que no s'utilitzaven.

En obrir-se la porta, va sortir un colom embasardit. Va volar a freq de l'inspector, que s'ajupí d'esma per a esquivar un cop d'ala. L'ocell fugí a través de la finestra del replà i es va perdre de vista.

Però això era el de menys en comparança amb l'escena que va oferir-se als ulls dels representants de la llei, i també als de la neboda, que no se'n sabien avenir. L'habitació era plena de coloms dissecats. N'hi havia de tota mena: exemplars amb les ales esteses, d'altres en repòs, parelles parrupant, algun que semblava que picotegés i mostres molt aconseguides de coloms acabats de caçar, de panxa enlaire i amb les potes ertes. Hi havia una colla de quinquers reconvertits en llum elèctric, que il·luminaven l'estança, perquè els finestrons de les finestres eren closos i, tot plegat, resultava obsessionant.

Dreta al mig de la peça, vestida amb una bata llarga encoixinada, de color blau cel, la tieta Emília tenia un posat acusador. Duia un ret que l'hi recollia els cabells i, en conjunt, se la veia molt d'estar per casa, però no en un sentit massa pejoratiu, sinó de persona que fins i tot en la intimitat de la llar té cura de l'aparença, més pel que fa a la polidesa que no pas per la fortuna dels resultats estètics.

Els tres policies i la neboda es van quedar quietes, silenciosos, com si busquessin excuses. L'inspector va fer el gest instintiu de treure's el barret, però ja no el duia, perquè l'havia deixat a baix, al rebedor. Tanmateix, aprofità la lleu calligrafia del braç -per dissimular la inutilitat de la primera in-

.8.

ció-, i volgué convertir-la en senyal de cortesia, tot dient:

-Ja ens perdonarà la irrupció, oi?

-No. Vostè no coneix el seu ofici -respongué la tieta amb una severitat extremada-. Això que ha fet és d'aficionat. Podia entrar simplement per una de les finestres, sense trencar res...

-I ara! Però si també les té tancades!

-Només ajustades, si s'hi fixa bé. Enfilant-se pel parral de les heures, podia entrar aquí com un cavaller, en comptes de fer-ho com un pirata a l'abordatge...

L'inspector es va ofendre. "No he vingut a donar explicacions, sinó a demanar-ne", respongué. "A més, no he sentit parlar mai de cavallers que grimpin pels emparrats", va afegir tot reprenent el to autoritari.

Aquestes paraules van esfondrar la tia Emília. Es va aclofar en una petita butaca, somicant, en una ràpida mutació d'actitud.

-I tant si ho era de cavaller, l'Oriol! -digué amb una veu planyívola-. Què més voldria vostè que assemblar-s'hi, ni que fos de lluny!

Era un enfocament inesperat, però no pas per a tothom, perquè la neboda sospitava alguna cosa de feia temps. No sabia ben bé què, però tenia mals pensaments, recelava. L'inspector va intuir que li queia a les mans un extrem del fil. Amb una entonació sibil·lina, inquirí:

-Es refereix a l'Oriol en pretèrit. Que ja no existeix?

-Què vol dir?

-Vostè ha dit que era un cavaller, com si ja no fos entre nosaltres...

"Sí que hi és, sí que hi és!", va cridar la tieta Emília, forassenyada. S'havia aixecat de la butaca, amb un revolar de la bata i un tremolor de veu.

-Hi serà sempre! -afegí a manera de conclusió.

.9.

L'inspector, que en aquells moments tocava la tecla de policia bondadós, va preguntar amb una gran amabilitat:

-Ho hem d'interpretar com a presència física o només com a record entranyable?

-Com a totes dues coses...

"Si que anem bé", insinuà l'inspector. "Li faria res d'explicar-nos-ho?"

-No he d'explicar res. Hi ha coses íntimes, de cadascú, i les meves són ben meves.

-Doncs ens veurem obligats a registrar l'habitació. Jo m'hauria estimat més de parlar-ne amistosament, sense desendreçar.

La tia Emília va fer un mig somriure sarcàstic, acompanyant-lo d'un comentari mordaç:

-Ja ho he vist, ja ho he vist... La seva manera de trucar a la porta m'ha fet adonar de seguida que rebia visites educades.

Aleshores, el comissari va deixar de banda la trampa de la paciència i reprengué el paper de policia dur. Va manar als seus subordinats que ho regressin tot.

L'agent que havia resultat malmès en l'episodi de voler entrar per força (i que no parava de rondinar) va donar sortida al seu malhumor, estirant de bursada allò que tenia més a prop: el calaix de dalt d'una calaixera de xicranda que era un dels mobles més vistosos de la cambra. El calaix caigué [redacted] en mala posició i s'escampà per terra tot el que contenia. Eren capses de mides i models diversos, i entre elles un joier que es va obrir amb la patacada, espargint anells, collarets, camafeus, arracades, agulles de pit...

És famosa la gota simbòlica que fa vessar els gots. Tothom deu tenir la seva, que marca el límit de les resistències individuals, i es veu que el joier era la gota de la tieta. Es va descompondre de veres, i suplicà que paressin, que es rendia, que ja ho contaria tot. "Uf!", va fer l'inspector, com si s'hagués descarregat d'un gran pes. I la tieta es va treure un mocador de lli de la butxaca de la bata i s'eixugà una llàgrima que també devia

.10.

ésser simbòlica, perquè no s'afigurava per enlloc.

-Seguin, seguin, que és una història complicada i em posa nerviosa veure'ls drets.

Van seure, i la tia Emília prengué la paraula:

-La meva família i la de l'Oriol s'odien, per culpa d'un maleït camp d'ordi. Fa cinc anys, l'Oriol i jo...

L'inspector es va mirar el rellotge i va interrompre el relat que tot just començava.

-Això ja ho sabem -digué-. Ens interessen detalls sobre la desaparició de l'Oriol.

-Com vulguin. A mi ja tot m'és igual. Fugint del seu pare, l'Oriol va refugiar-se al bosc i va passar-hi tota la nit, a la serena. Jo (encara que ja ho sàpiguen ho he de dir) estava desesperada i ben decidida a tancar-me en aquesta habitació per sempre més, sense voler veure ningú. Vaig passar-me tota la nit plorant, patint per l'Oriol, imaginant-me coses terribles... Encara prefereixen que vagi de dret a la qüestió?

-Sí, per favor.

-Doncs al matí següent, quan tot just clarejava, vaig sentir uns cops suaus en una de les finestres. Com ja deuen suposar, era l'Oriol, que havia pujat pel parral. Quina alegria vaig tenir! Duia els cabells humits per la rosada, i tremolava tot ell, perquè era època de fred. Vam abraçar-nos apassionadament i ens vam jurar que mai més no ens separaríem, que ell compartiria la meva clausura, però que ho mantindríem secret, per raons òbvies.

"Oh!", va exclamar la neboda. "Quan se n'assabenti l'oncle hi haurà un daltabaix dels grossos!"

-Tu calla, infeliç. T'he deixat quedar perquè ja ets prou gran (massa gran i tot), però procura no fer comentaris. Bé, anem al gra: vam viure un idil·li abrandat, una lluna de mel clandestina amb tot el sabor de les coses prohibides. Ja m'entenen, oi?

-És claríssim -confirmà l'inspector-. Tinc frisança per saber com ho van continuar.

.11.

-Sí, miri, no costa gaire d'imaginar-s'ho. L'amor, de primer, és com una flama, després com una brasa i finalment, si és sincer, queda un caliu que es revifa a rauxes. Va a temperaments. El nostre es veia condicionat per unes circumstàncies adverses, però ens estimàvem de debò i ho vam anar trampejant. Passaren els dies, les setmanes, els mesos i uns anys a l'aguait, sempre a la que salta, que jo crec que ens haurien ofegat entre aquestes quatre parets de no ésser per un fet que no dubto a qualificar de miraculós. Apa, bah, a veure si l'endevinen...

-Li agrairé amb tota l'ànima que no ens ho emboliqui més amb trencaclosques -digué l'inspector-. Tal com està, ja costa prou d'entendre.

-Ja fa bé, ja. No hi haurien caigut mai. Perquè vam tenir la sort que l'Oriol, a part de la passió que sentia per mi, en tenia una altra de molt grossa, era un fanàtic de la taxidèrmia...

-La què? -preguntaren dues veus alhora, fent bisbe.

-Taxidèrmia. No em diguin que no saben què és, perquè n'hi hauria per plegar.

-Bé, sí -digué l'inspector-. És allò d'embalsamar animals, o fins i tot bèsties de mida gran. No puc entendre que algú s'hi apassioni...

-Ja ho crec que sí, l'Oriol n'era un exemple que no deixava lloc a dubtes. Sempre em deia que el més important de tot, per a ell, era jo. Però immediatament després venia la taxidèrmia. L'havia estudiada per correspondència, d'amagat del seu pare, i va arribar a diplomar-se amb nota alta. N'estava orgullósíssim.

-Ho trobo poc romàntic. Què vol que li digui!

-Ai sí, aparteu les criatures! Ara ens voldrà fer creure que, amb l'ofici que té i després d'haver provat d'entrar aquí esbotzant la porta, el preocupa el romanticisme. Ni que m'ho juri!

L'inspector feia un esforç visible per dominar-se i no sabia què fer de les mans ni de l'expressió del rostre. Ara: és una gent acostumada a sobreposar-se, l'exercici de l'autoritat els avicia i se senten obligats en tot moment a introduir les puntuacions de les converses.

.12.

-Anem a pams, senyora -va dir-. Jo no he de jurar-li res i vostè ens ha d'explicar una història. Vol fer el favor de continuar-la?

-Vostè m'ha interromput. Procuri contenir-se i ja veurà com ho enllesteixo. La cosa fou que ens començaren a pesar les hores llargues, i l'Oriol va trobar la manera de treure partit del parral: feia sortides a l'empara de la fosca i de mica en mica va portar aquí, des de casa seva, l'equip i els elements que li feien falta. Hi havia el problema de l'escassetat d'espècies, però comptàvem amb l'abundància de coloms. Per aquestes rodalies n'és ple. Només posant unes quantes molles de pa a l'ampit de les finestres piquen com uns desesperats. I són dòcils, es deixen caçar que dóna gust. És clar que mai no deixen d'ésser coloms, i aquí és on la imaginació de l'Oriol brilla amb llum pròpia. Un altre qualsevol hauria caigut en la rutina i en la monotonia de l'ofici, però ell, amb el seu art, ha aconseguit les peces mestres que poden contemplar en aquesta habitació. Espero que tinguin la capacitat d'apreciar-ho... Jo, pobra de mi, havia de seguir-li la veta o plegar veles. Vaig optar per la primera via. Al principi col.laborava traginant estris i cossos morts, i donant-li la meva opinió quan me la sol.licitava. Era sempre una opinió favorable, en part degut a l'amor i en part a causa que al geni, quan se m'apareix amb força, mai no li regatejo admiració. Però a poc a poc vaig descobrir que la feina m'apassionava, que era una solució ideal per a les meves ànsies creadores. L'Oriol afirmà que jo tenia una aptitud innata, d'aquelles que es tenen o no es tenen, que no es poden vendre ni comprar. Em va dir que calia considerar-ho seriosament i, a part de les lliçons magistrals que ell em donava, em va decidir a inscriure'm en els cursos per correspondència. Aquí hi fa entrada un personatge providencial, l'Anselm, que és un mosso dels pares de l'Oriol. Un home vell, però fort i actiu, que té un afecte per a l'Oriol a tota prova. Assegura que el va

.13.

veure néixer, n'està convençut, tot i que a l'hora del part, al voltant del llit, només hi devien ser la llevadora, alguna parenta anciana i cap home. Hi posaria les mans al foc! Però és igual, el cas és que l'Anselm ha sentit...

(...es va interrompre de sobte, clavant una ullada fulmínia a la neboda....)

-I tu què mires, amb aquesta cara d'espalmada -va dir-li.

-Es refereix a l'Anselm dels encàrrecs?

-I doncs? Qui vols que sigui? D'Anselms no n'hi ha gaires, i, per aquests tocoms, només ell.

Amb un gest del braç va esbandir la neboda, i prosseguí el seu relat adreçant-se exclusivament a l'inspector:

-Li diem l'Anselm dels encàrrecs perquè té una bicicleta tronada i va i ve del poble per complir diligències sota les ordres dels seus amos, els pares de l'Oriol. Però a vegades, mig d'amagat, també fa serveis als altres. El que anava a dir quan aquesta m'ha distret, és que l'Anselm adora l'Oriol. Li manté una adhesió que s'assembla a la fidelitat canina. I no el vull pas desmerèixer! Es va adonar de seguida del que passava (fou l'únic) i se'ns va oferir en tot i per tot, des dels primers moments. L'Oriol se'n valia per procurar-se el que necessitava. Seguint instruccions seves, l'Anselm es va aconduir amb l'oficina de correus del poble, i allí lliurava i rebia cartes i paquets, sempre a nom d'ell, per no despertar sospites...

-És estrany que no en despertés -saltà l'inspector-, perquè en una comunitat petita on tothom es coneix, havia de sobtar per força que l'Anselm comencés, de cop i volta i a nom propi, una activitat postal tan especialitzada.

-No, no és estrany. La senyora Maria és, alhora, encarregada de correus, estanquera i poc o molt farmacèutica. No hi veu gaire, hi sent poc i, sobretot, no té gens de ganes de veure ni de sentir gran cosa. És una de les persones més discretes que he conegut, sol dir que tothom té prou maldecaps perquè li sobri

.14.

temps per a ocupar-se dels maldecaps dels altres. Gràcies a ella i a l'Anselm vaig poder seguir puntualment els estudis per correspondència, fins a diplomar-me amb brillantor. Potser massa, perquè durant uns quants dies l'Oriol va mostrar gelosia professional, no ho podia dissimular. Però quan hi ha amor rai! Al cap de no res ens vam posar a treballar en bona harmonia, sense plànyer-hi les hores, amb una dedicació i un encert exemplars. Puc afirmar sense caure en vanitat (ho tenen a la vista) que amb un colom mort hi fèiem el que volíem, hi brodàvem...

En aquest punt, la tia Emília es va prendre un respir. Un dels agents, que feia estona que es removia en la cadira, va preguntar-li:

-Perdoni... Que té lavabo?

-A vostè què li sembla? -respongué la tieta, secament-. És aquella porta.

"No cal que l'esperem", proposà l'inspector. "Vostè, senyora, pot continuar quan vulgui."

I ella continuà:

-Sí, miri... Ja s'ho pot imaginar. Ens vam lliurar a una ocupació que omplia els buits de la convivència enclaustrada. És molt! La vida de la parella és difícil, sobretot avui, però nosaltres hem comptat amb una sort que no té preu. De mica en mica, vam anar ampliant les inquietuds, i com que l'acadèmia per carta no cessava d'enviar-nos propaganda, vam estudiar i acabar dues carreres més: anatomia topogràfica i anatomia patològica. Com qui no diu res! Jo mateixa, aquí on em veu, si se'ns presentava un cas d'aquells que porten pressa, podria fer una autòpsia sense escabellar-me ni embrutar res, amb una manya que se'n faria creus. Desenganyis: no se'ns reconeix perquè no ens han donat oportunitats, però per a aquestes coses, les dones som molt més polides que els homes...

L'inspector travessava per una petita crisi d'incomoditat

.15.

física. Una olor indefinible de productes de laboratori, barrejada amb la fortor que es desprenia de la concentració de peces dissecades, arribà a produir-li una ombra de basqueig. L'escenari era obsessionant i el relat de la tia Emília ajudava a marejar-lo. Es va passar un mocador pel front i digué:

-De tot això que em diu ja en parlarem després. Ara, el que cal, és que m'expliqui què se n'ha fet de l'Oriol.

La tieta va riure, d'aquella manera tan seva destinada a demostrar que no feia broma.

-Aquesta sí que és bona! -va dir-. Vostè es presenta aquí amb aires de voler saber-ho tot i de cop i volta només vol saber una cosa. Per mi no quedarà, li ho comunicaré amb un estil telegràfic: l'Oriol es va morir.

L'inspector va alçar-se de bursada, amb les potències sobtadament aclarides. "Mort? Com?", va preguntar.

-D'un cas claríssim d'infart de miocardi. Puc ensenyar-li el certificat de defunció, degudament estès i signat per mi.

-Això és molt gros... -mormolà l'agent de l'autoritat.

"I tant, i tant!", va exclamar la tia Emília, tapant-se la cara amb les mans. Sanglotava, com si el record d'un dolor intens la trasbalsés tota. Afegí, amb un barboteig gairebé inintel·ligible, que el que havia sofert només ho sabia ella.

-I per què no ho va comunicar als altres? -va preguntar-li l'inspector, mentre l'hi premia suaument un braç com si volgués consolar-la.

-Comunicar-ho a qui? Havíem amagat la vida i ara ens pertocava d'amagar la mort. L'Anselm és una altra cosa, va tenir un disgust enorme, però es va negar rodonament a fer el que jo li demanava. El primer que se'm va ocórrer, un cop mig asserenada, fou d'emboïllar el cadàver amb un llençol i que l'Anselm el lliurés de nit al capellà del poble. Creia (i crec) que el sacerdoci dóna coneixements tècnics sobre allò que cal fer amb els difunts. "Ni la bi-

.16.

cicleta ni jo no estem per aquests trots", em digué l'Anselm amb els ulls plens de llàgrimes. "Però és igual", prosseguí, "encara que tingués un Land Rover no m'hi veuria amb cor." No el vaig poder treure d'aquí i se'm va presentar el gran problema de disposar de l'estimada despulla.

-Això és. I com ho va resoldre?

-Se suposa que vostè és un investigador, un detectiu, un home sagaç acostumat a extreure deduccions de les coses que veu i de les que sent. Després del que li he explicat (i que a vostè sembla que se li ha fet innecessari i llarg), ja hauria de saber de què va...

-Em resisteixo a creure que l'hagi dissecat.

-Naturalment que sí. Estic segura que a l'Oriol li hauria agradat i jo li devia aquest homenatge pòstum. Un cop decidida (i ho havia de fer amb rapidesa, ja es pot afigurar per què) vaig proposar-me posar-hi els cinc sentits. Amb serioses dificultats, perquè una peça gran és molt diferent d'una peça petita. Novament, sort vaig tenir de l'Anselm, que no es cansava d'anar i venir del poble, portant comandes meves i tornant amb les trameses dels proveïdors. No es pot imaginar la feinada que vam tenir! En algun moment, vaig estar a punt de sucumbir a la desesma, com en el cas dels ulls de vidre. En tenim un calaix ple de la mida de colom, però per a l'Oriol (que tenia uns ulls petits, però preciosos) no sabia pas com fer-m'ho, fins que l'Anselm em digué que a les golfes de casa els seus amos hi havia arraconada una nina alta i fornida, d'aquelles d'abans, amb uns ulls exageradament grossos que estava segur que eren de vidre. I me'ls va portar. Parlant amb franquesa, són la part menys aconseguida del conjunt. Però si no se sap, passen...

-Li poso les manilles, inspector? -va dir inesperadament el subordinat que fins aleshores no havia badat boca.

-Tu calla! -va manar-li el seu principal-. I vostè, senyora. facim l'obsequi de dir-me on ha deixat el que queda de l'Oriol!

.17.

Serena, amb un aplom admirable, la tia Emília va repli-car-li amb unes paraules que, a primera vista, semblaven una sorti-da d'emblanquinador:

-Vostè no ho porta bé, això. Fa salts en l'interrogatori i altera l'ordre convenient. Es farà un embolic...

-Què vol dir?

-Que hi ha detalls que no es poden passar per alt, com per exemple els aspectes econòmics. Tinc entès que una de les prime-res coses que s'investiguen quan es tracta de la desaparició de persones, és si hi han intervingut els interessos. No se sent in-clinat a saber-ho? El que hem fet l'Oriol i jo vol diners. I amb tots dos tancats aquí dins...

-Ho vam aclarir de seguida, és un tràmit d'ofici. Sabem que entre vostè i l'Oriol, associats, feien feix en llibretes d'estal-vis i comptes corrents. Els talons al portador que ha cobrat re-gularment un simple mosso ciclista ens ha permès de seguir el ras-tre. I ara ja n'hi ha prou: diguim on guarda la mòmia!

Ell mateix es va penedir de les seves paraules. Es va tornar vermell (una cosa molt d'agrair en un policia) i es va desfer en excuses:

-Perdonim. No volia dir-ho així, tot i que hi ha mòmies cé-lebres que són objecte d'una admiració general. Em referia, en aquest cas, al cos de l'Oriol, amorosament embalsamat per vostè. On és?

La tia Emília no es veia pas ofesa. Va dreçar-se amb una dignitat majestuosa, i digué:

-Puc assegurar-li que el cos de l'Oriol serà famós, i que aquesta glòria la compartirem ell i jo, units per sempre més.

-Que m'ho podria explicar amb més detalls?

-Ho dubto. Hauríem d'entrar en un terreny científic per al qual (i no s'enfadi) no el crec preparat.

-Provi-ho. M'hi fixaré tant com pugui...

-Vostè ha sentit parlar mai de la taxidèrmia modular?

-No.

-Bé. És un terme poc acadèmic, que s'utilitza provisional-

.18.

ment en espera del dictamen dels lingüistes. Perquè m'entengui, com a simple punt de referència, serviria d'exemple l'equipament modern, com ara els mobles que es venen per separat, però que es poden engalzar entre ells, amb noves adquisicions que hi harmo-nitzen i formen conjunts de molta utilitat i aparença. Els taxidermistes tenien (o teníem) un problema. Se celebren de tant en tant simposis i congressos internacionals, on són presentades ponències i treballs interessantíssims. Però amb la limitació, fins ara, de no poder exhibir-hi peces grans, que són el veritable desafiament del taxidermista. Les dificultats de transport i les traves duaneres ho feien pràcticament impossible. Moltes eminències treballen, de fa temps, per tal de resoldre-ho, sense que hagin aconseguit solucions satisfactòries. Dividir l'exemplar en fragments és relativament fàcil, però a l'hora de tornar-los a muntar fracassen, perquè es veuen massa les juntures. Doncs bé, jo ho he resolt, i creguim que no ho dic per alabar-me. He trobat una fórmula adhesiva magistral i barata, que es pot aplicar a tot arreu amb senzillesa. S'enganxa i es desenganxa amb una perfecció absoluta, i deixa les juntes invisibles.

-És horripilant! -va exclamar l'inspector-. He d'entendre que, després de dissecar l'Oriol, va trossejar-lo?

-Ha d'entendre que no entén res. I s'expressa amb una vulgaritat espantosa. No trossegem, nosaltres: vaig fraccionar l'Oriol amb tota la delicadesa d'aquest món i un ple coneixement de la matèria, amb amor, i, sobretot, sense oblidar el que venia després...

-Ah, va pensar-hi! I què venia, després?

-Correus. Vaig fer cinc paquets impecables, amb bosses de plàstic per dins i paper encerat per fora. Els vaig etiquetar, lligar i lacrar. A cada un d'ells, vaig incloure-hi un gràfic amb instruccions detallades per al muntatge, i la composició de la meva cola balsàmica (és un nom eventual), que a part de la seva eficàcia, fa una olor de romaní molt agradable. Què me'n diu?

-Si li deia el que de debò penso em tornaria trobar vulgar. Val més que continuï vostè...

.19.

-Oh, queda poc... L'Anselm només va necessitar tres viatges per certificar els paquets i cursar-los. Jo, abans, havia redactat un informe minuciós, i també vaig enviar-lo.

-On?

-Al Congrés Internacional de Taxidèrmia. El meu treball va causar sensació, i només li diré que el dia que van presentar novament armat el cos de l'Oriol, en una sessió plenària, els assistents van aplaudir durant dos minuts a peu dret.

-Com ho sap?

-Per carta. Tinc un corresponsal que em manté al dia. Em va dir que és possible que em concedeixin un premi extraordinari, però jo m'estimo més no anticipar alegries, perquè després poden venir els desenganys. En tinc prou amb saber com hauria estat de content l'Oriol si ho hagués pogut veure.

-M'ho imagino. I ara què?

-Ara res més. Vostè és un malpensat, estic segura que barriava una història tenebrosa.

-Li sembla poc? Pel cap baix, ha comès els delictes d'ocultar una defunció, de disposar clandestinament del cadàver i de passar-lo per la frontera valent-se d'un truc il.legal. M'haurà d'acompanyar i explicar-ho tot a les autoritats corresponents. Em temo que se la carregará...

-No m'ho digui! L'acompanyaré perquè sóc una fràgil dona i no hi puc oposar resistència. Però pel que fa a parlar, no hi compti pas. Callaré, i vostè no sap fins a quin punt sóc hermètica quan em proposo callar. Tinc entès que ara ja no apliquen tortures, oi?

-En casos com el seu, no.

-Raó de més. No obriré boca, i la qüestió del relat anirà exclusivament a càrrec de vostè. Em moro de ganes de veure la cara que hi faran els seus superiors.

La tia Emília semblava il.lusionada amb la perspectiva. Va obrir un armari i en tragué un abric de mig temps, mentre botzinava: "Si es pensa que m'espantarà amb l'amenaça de tancar-me, va

.20.

bé! Això ja ho vaig decidir jo pel meu compte, fa una colla d'anys. M'he convertit en una experta de la reclusió."

-Apa, anem! -digué d'una manera autoritària, com si fos ella la qui detenia els policies.

L'inspector era víctima d'emocions contradictòries. Se'l menjaven els dubtes,

-Pensi que l'Anselm també hi és complicat -va dir, com a darrer recurs-. Per fer-li un favor a vostè, sofrirà. Una fidelitat mal pagada...

-L'Anselm ja fa temps que es vol retirar. Li aniria divinement una temporada de repòs, sense comptar que ja no té edat per anar amb bicicleta. Sempre tinc por que acabarà prenent-hi mal.

Va anar-se'n cap a la porta i adreçà una mirada comminatòria als agents, com si els volgués arrossegar.

-En atenció que es tracta d'una senyora, no me l'emportaré per ara -digué l'inspector, visiblement capcot-. Hem de fer comprovacions relacionades amb el que ens ha contat. Però vostè m'ha de prometre que no es mourà d'aquí!

-No cal. He demostrat que m'aguanto aquí sense necessitat d'obeir les seves ordres.

Abans d'anar-se'n, l'inspector s'adreçà a la neboda i li digué:

-A vostè la faig responsable de comunicar-me de seguida qualsevol novetat que es produeixi. M'entén?

-Sí.

Va donar-li una targeta i els tres policies van sortir de la peça. Un cop al jardí, l'inspector (que mantenia un posat consirós), es va aturar tot trepitjant maquinalment la gespa amb la punta de les sabates. I sense que es pogués saber ben bé si era una reflexió en veu alta o una informació als subalterns, va dir:

-És un dels romeus i julietes més bèsties que conec.

-Què són els romeus i julietes? -va preguntar-li l'agent

.21.

que semblava una mica més espès que l'altre.

-Ja t'ho explicaré més endavant. Ara, allò que cal, és que tots dos us fiquen al cap que del que hem vist i escoltat en aquesta casa no se n'ha de dir ni una paraula a ningú. Us hi va la carrera. Jo em salvaria perquè depenc d'instàncies més altes, però vosaltres depeneu de mi, i us juro que si us n'aneu de la llengua ja us podreu considerar llestos. Queda clar?

Van respondre afirmativament, sense estar segurs de la claredat, però convençuts de l'abast de l'amenaça. Continuaren caminant fins al cotxe que els esperava mig amagat sota uns salzes. Quan hi eren a tocar, un dels agents preguntà:

-I què hi posarà a l'atestat?

-Que la hipòtesi de la fugida de l'Oriol a Amèrica és la més sòlida. Valent-se d'una identitat falsa, amb ganes d'esfumar-se en l'aiguabarreig de races velles i de països nous. Diré que tenim indicis prometedors i que esperem obtenir proves fermes, però que va per llarg.

-S'ho creuran?

-És més fàcil de creure aquesta mentida que no pas la veritat de la tia Emília. M'hi jugo el coll. El que em preocupa és controlar la neboda i l'Anselm, però me'n sortiré.

Quan ja eren a punt de pujar a l'automòbil, un dels agents encara continuava amb la seva cavil·lació:

-Mentre s'empassin això d'Amèrica...

-I tant que sí! -replicà l'inspector-. Amèrica és una tapadora immensa.

El motor va fer un parell de falses explosions i vehicle i ocupants van desaparèixer carretera enllà, alçant núvols de pols i un vol de garses.

Pere Calders